

Hof van Cassatie van België

Vonnis/arrest van 13 juni 1996

ECLI nr: ECLI:BE:CASS:1996:ARR.19960613.9
 Rolnummer: C960052N
 Rechtszitting: Kamer 1N - eerste kamer
 VEROUGSTRAETE IVAN, Voorzitter
 BOES ROBERT, FORRIER EDWARD, WAUTERS ERNEST, BOURGEOIS GRETA, Assessoren
 DE RAEVE ANNE, Openbaar ministerie
 BOON MARCEL, Griffier
 Rechtsgebied: Overige - Internationaal publiekrecht
 Invoerdatum: 1999-04-15
 Raadplegingen: 27 - laatst gezien 2022-02-02 14:42
 Versie(s): [Vertaling FR](#)

Fiche 1

Er is geen sanctie van nietigheid verbonden aan de overschrijding van de termijn van 24 uur bepaald bij artt. 7, § 2 en 13 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de persoon van de geesteszieke; de gemeenrechtelijke regeling van art. 860 derde lid is van toepassing.
 Thesaurus CAS: VREDERECHTER
 Vrije woorden: VREDERECHTER. - Geesteszieke. - Beschermmaatregel. - Vrijheidsberoving. - Medisch verslag. - Verder verblijf instelling. - Procedure. - Beschikking. - Dagbepaling. - Termijn 24 uur. - Niet-naleving. - Sanctie. - Gevolg. - Artt. 7, § 2 en 13, Wet 26 juni 1990 betreffende de persoon van de geesteszieke. - Art. 860, derde lid, Ger.W.
 Wettelijke bepalingen: Wet - 26-06-1990 - 7,§2
 Wet - 26-06-1990 - 13
 Gerechtelijk Wetboek - 30-11--0001 - 860,L3

Fiches 2 - 3

Noch artikel 5.1.e EVRM noch artikel 9.1 IVBPR worden geschonden door het feit dat de beslissing van de vrederechter betreffende de persoon van de geesteszieke na het verstrijken van de termijn van 24 uur bepaald bij artt. 7, § 2, en 13, van de wet van 26 juni 1990 werd genomen, nu de interrechtelijke bepalingen geen sanctie verbinden aan de overschrijding van bedoelde termijn.
 Thesaurus CAS: RECHTEN VAN DE MENS - VERDRAG RECHTEN VAN DE MENS - Artikel 5 - Artikel 5.1
 Vrije woorden: RECHTEN VAN DE MENS. - VERDRAG RECHTEN VAN DE MENS. - Artikel 5. - Artikel 5.1. - Artikel 5.1.e, EVRM. - Rechtmatige gevangenhouding. - Geesteszieken. - Nationale wetgeving. - Vrederechter. - Geesteszieken. - Verder verblijf instelling. - Procedure. - Beschikking. - Termijn 24 uur. - Geen sanctie. - Gevolg. - Art. 860, derde lid, Ger.W.
 Wettelijke bepalingen: Verdrag of internationale overeenkomst - 04-11-1950 - 5.1.e
 Wet - 13-05-1955
 Verdrag of internationale overeenkomst - 19-12-1966 - 9.1
 Wet - 15-05-1981
 Thesaurus CAS: RECHTEN VAN DE MENS - INTERNATIONAAL VERDRAG BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN
 Vrije woorden: RECHTEN VAN DE MENS. - INTERNATIONAAL VERDRAG BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN. - Artikel 9.1. - Vrijheidsberoving nationale wetgeving. - Vrederechter. - Geesteszieke. - Vrijheidsberoving. - Verder verblijf instelling. - Procedure. - Beschikking. - Termijn. - 24 uur. - Geen sanctie. - Gevolg. - Art. 860, derde lid, Ger.W.
 Wettelijke bepalingen: Verdrag of internationale overeenkomst - 04-11-1950 - 5.1.e
 Wet - 13-05-1955
 Verdrag of internationale overeenkomst - 19-12-1966 - 9.1
 Wet - 15-05-1981

Annotaties

Publicaties: ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE - - 1996(6)
 PASICRISIE BELGE - - 1996(1/6)

Tekst van de beslissing

HET HOF,

Gelet op het bestreden vonnis, op 15 januari 1996 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Tongeren;

Over het middel, gesteld als volgt : schending van de artikelen 149 van de Grondwet, 5, inzonderheid lid 1.e van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966 en goedgekeurd bij wet van 15 mei 1981, 2, 50, 51 en 860 van het Gerechtelijk Wetboek en 7, inzonderheid § 2 en 13 van de Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke,

doordat de appelrechters het hoger beroep van eisers ongegrond verklaren en het beroepen vonnis van de vrederechter van het kanton Maasmechelen gewezen op 15 december 1995, waarin bevolen werd dat eiser voor een periode van ten hoogste één jaar zal worden gehouden in de psychiatrische instelling Openbaar Psychiatrisch Centrum Daelwezeth te 3621 Lanaken-Rekem, Daalbroekstraat 106, bevestigen om reden dat

"(eiser) ten onrechte de nietigheid van de voor de eerste rechter gevoerde procedure opwerpt; overwegende dat wat betreft de chronologie van de beslissing van bepaling van plaats en uur van bezoek en de kennisgeving ervan de Rechtbank verwijst naar en herneemt de uiteenzetting van de eerste rechter in het bestreden vonnis;

(...) dat de termijn bepaald in artikel 7, § 2 van de Wet van 26 juni 1990 niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven;

dat blijkens de poststempel aangebracht op de berichten van kennisgeving deze werden gedaan na de beschikking zoals bepaald in artikel 7, § 2;

(...) dat de maatregel voorwerp van onderhavig geschil weliswaar een vrijheidsberoving van (eiser) inhoudt doch deze vrijheidsberoving geen repressief karakter heeft doch van therapeutische aard is en de bescherming van de appellant en de maatschappij beoogt" (...),

terwijl, eerste onderdeel, artikel 13 van de Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke bepaalt dat, indien de toestand van de zieke zijn verder verblijf in de instelling na het verstrijken van de observatieperiode vereist, de directeur van de instelling ten minste 15 dagen voor het verstrijken van de termijn bepaald voor de opname ter observatie, aan de vrederechter een omstandig verslag zendt van de geneesheer-diensthooft dat de noodzaak van verder verblijf bevestigt; de vrederechter hierop, met toepassing van artikel 7, § 2 van voormelde wet binnen de 24 uren bij een zelfde beslissing de dag en het uur van zijn bezoek aan de persoon wiens opname ter observatie wordt gevraagd en van de zitting moet bepalen; artikel 7, § 2, tweede lid bepaalt dat de griffier binnen dezelfde termijn aan de zieke, en in voorkomend geval, aan diens wettelijke vertegenwoordiger, bij gerechtsbrief kennis moet geven van het verzoekschrift; de Wet van 26 juni 1990 in zijn geheel de openbare orde raakt;

uit deze bepalingen volgt dat nauwkeurig aangegeven moet worden op welke dag en op welk uur het verslag van de geneesheer-diensthooft ter griffie werd neergelegd en op welke dag en op welk uur de vrederechter de beslissing zoals vereist door artikel 7, § 2, van voormelde wet nam; bij het ontbreken van deze aanduidingen immers niet nagegaan kan worden of de wettelijke voorschriften inzake de termijn werden nageleefd;

artikel 5.1 van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, bepaalt dat niemand van zijn vrijheid mag worden beroofd (behalve) in de navolgende gevallen en langs wettelijke weg : e) ingeval van rechtmatige gevangenhouding (...) van geesteszieken (...); artikel 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966 en goedgekeurd bij wet van 15 mei 1981, bepaalt dat niemand van zijn vrijheid mag worden beroofd, behalve op wettige gronden en op wettige wijze; voormelde verdragsbepalingen aldus vereisen dat de nationale wettelijke voorschriften strikt worden gevolgd en dat het mogelijk is de naleving van de wettelijke voorschriften te controleren;

ingeval niet aangegeven wordt op welk ogenblik de vrederechter de beslissing nam met toepassing van artikel 7, § 2, van de wet van 26 juni 1990 met bescherming van de persoon van de geesteszieke, niet nagegaan kan worden of de gevangenhouding langs wettelijke weg gebeurde en rechtmatig was in de zin van artikel 5.1 van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden en op wettige wijze gebeurde in de zin van artikel 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten; ingeval verder geen kennis werd gegeven van het verzoekschrift aan de zieke of aan diens wettelijke vertegenwoordiger binnen de termijn zoals bepaald bij artikel 7, § 2, tweede lid van de Wet van 26 juni 1990, de gevangenhouding niet langs wettelijke weg gebeurde in de zin van artikel 5.1 van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden en op wettige wijze gebeurde in de zin van artikel 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten;

uit de beslissing van de vrederechter, op dit punt uitdrukkelijk bevestigd door het bestreden vonnis, blijkt dat het als verzoekschrift geldend medisch verslag ter griffie werd neergelegd op 5 december 1995 om 11.50 u en dat de vrederechter op 6 december 1995 bij beschikking dag en uur voor bezoek aan de persoon en van de zitting bepaalde, zonder evenwel het uur van zijn beslissing aan te geven; aldus niet nagegaan kan worden of voldaan werd aan de termijn zoals voorschreven door artikel 7, § 2 van voormelde wet, of de gevangenneming van eiser langs wettelijke weg gebeurde en rechtmatig was in de zin van artikel 5.1.e van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, en of de gevangenhouding op wettige wijze gebeurde in de zin van artikel 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten; nu de appelrechters aldus niet konden nagaan of aan de wettelijke vereisten voor het bevelen van verder verblijf voldaan werd, en nu deze bepalingen de openbare orde raken, zij niet wettig het verder verblijf van eiser konden bevelen;

uit de beslissing van de vrederechter blijkt dat aan de zieke pas kennis gegeven werd van het verzoekschrift op 6 december 1995 om 14u, zodat ook de termijn zoals bepaald in artikel 7, § 2, tweede lid overschreden werd; de gevangenhouding van eiser aldus niet op wettige wijze gebeurde zoals bepaald in de artikelen 5.1 van het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden en 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten;

de appelrechters derhalve door het verder verblijf van eiser te bevelen hoewel zij, door het ontbreken van de vermelding van het tijdstip waarop de vrederechter de beslissing zoals bepaald in artikel 7, § 2 van voormelde wet nam, niet konden nagaan of de vrederechter die beslissing binnen de vereiste 24 uren nam en of aldus aan de wettelijke vereisten voor het inrichten van dit verder verblijf voldaan, terwijl zij konden en moesten vaststellen dat de termijn zoals bepaald bij artikel 7, § 2, tweede lid van voormelde wet overschreden was, de artikelen 7, § 2 van de Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, 5.1.e van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden en 9.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten schenden;

en terwijl, tweede onderdeel, artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de regels van dit wetboek van toepassing zijn op alle rechtsplegingen, behoudens wanneer deze geregeld worden door niet uitdrukkelijk opgegeven wetsbepalingen of door rechtsbeginselen, waarvan de toepassing niet verenigbaar is met de toepassing van de bepalingen van dit wetboek; de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek aldus van toepassing zijn op de procedure zoals bepaald door de wet van 26 juni 1990, behalve ingeval de wet bijzondere regels voorschrijft; met toepassing van artikel 860 van het Gerechtelijk Wetboek termijnen slechts dan op straffe van verval zijn bepaald wanneer de wet het voorschrijft; de artikelen 50 en 51 van het Gerechtelijk Wetboek een omschrijving geven van de inhoud van de begrippen 'termijnen voorgeschreven op straffe van verval' en 'termijnen niet voorgeschreven op straffe van verval'; artikel 50 van het Gerechtelijk Wetboek aldus een termijn op straffe van verval gesteld omschrijft als een termijn die niet mag worden verkort of verlengd; artikel 51 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechter termijnen die niet op straffe van verval zijn bepaald, voor hun vervaltijd kan verkorten of verlengen; artikel 51 van het Gerechtelijk Wetboek aldus vereist dat er enerzijds een rechterlijke beslissing is en anderzijds, dat die rechterlijke beslissing genomen werd vóór de vervaltijd, opdat een termijn die niet op straffe van verval is bepaald, verlengd kan worden; indien aan deze beide voorwaarden niet voldaan is, de proceshandeling niet meer wettig gesteld kan worden;

artikel 13 van de Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke bepaalt dat, indien de toestand van de zieke zijn verder verblijf in de instelling na het verstrijken van de observatieperiode vereist, de directeur van de instelling ten minste 15 dagen voor het verstrijken van de termijn bepaald voor de opnemings ter observatie, aan de vrederechter een omstandig verslag zendt van de geneesheer-diensthooft dat de noodzaak van verder verblijf bevestigt; de vrederechter hierop, met toepassing van artikel 7, § 2 van voormelde wet binnen de 24 uren bij een zelfde beslissing de dag en het uur van zijn bezoek aan de persoon wiens opnemings ter observatie wordt gevraagd en van de zitting; de griffier, met toepassing van artikel 7, § 2, tweede lid, binnen dezelfde termijn aan de zieke, en in voorkomend geval aan diens wettelijke vertegenwoordiger, bij gerechtsbrief kennis moet geven van het verzoekschrift; deze termijn van 24 uren niet voorgeschreven is op straffe van verval; dit evenwel niet betekent dat deze termijn niet nageleefd moet worden, doch wel dat er een mogelijkheid bestaat om deze termijn te verlengen met toepassing van artikel 51 van het Gerechtelijk Wetboek; deze termijn van 24 uren aldus verlengd kan worden door een rechterlijke beslissing genomen vóór de vervaltijd van deze termijn; indien de termijn niet verlengd werd, de procedurehandeling binnen de bepaalde termijn gesteld moet worden;

voor de berekening van de termijn zelf, de artikel 7, § 2 van de Wet van 26 juni 1990 afbreuk deed aan de gemeenschappelijke regels zoals vervat in de artikelen 52 en 53 van het Gerechtelijk Wetboek; de termijn van artikel 7, § 2 van de Wet van 26 juni 1990 immers berekend wordt in uren en niet in dagen; deze termijn aldus begint te lopen vanaf de neerlegging zelf van het verzoekschrift en niet vanaf de dag na die van de neerlegging van het verzoekschrift;

de termijn voor de vrederechter aldus begon te lopen op het ogenblik van het indienen van het omstandig verslag van de geneesheer-diensthooft, met name op 5 december 1995 om 11.50u; de termijn aldus verstrekt op 6 december om 11.50u; de vrederechter met toepassing van artikel 7, § 2 van voormelde wet aldus ten laatste op 6 december om 11.50u diende te bepalen wanneer hij eiser zou bezoeken en wanneer de zitting zou plaatsvinden; uit de beslissing van de vrederechter evenwel niet afgeleid kan worden dat dit daadwerkelijk gebeurde, daar in zijn beslissing geen uur aangegeven werd; de vrederechter evenmin vóór de vervaltijd, of dus vóór 6 december om 11.50u een beslissing nam waarbij de termijn verlengd werd; de termijn aldus onherroepelijk op 6 december om 11.50u verstreken is;

en terwijl de appelrechters impliciet doch zeker beslissen dat het geen belang had op welk uur de vrederechter de beslissing met toepassing van artikel 7, § 2 van voormelde wet nam, daar deze termijn volgens de appelrechters niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven; de procedure volgens de appelrechters evenzeer geldig verlopen zou zijn indien de vrederechter pas na het verloop van 24 uren de beslissing zoals vereist door artikel 7, § 2 van voormelde wet nam; de appelrechters hierdoor evenwel uit het oog verliezen dat de termijn van 24 uren niet door een rechterlijke beslissing verlengd werd en derhalve op 6 december 1995 om 11.50u onherroepelijk verstreken is; indien de vrederechter zijn beslissing derhalve pas na 6 december 1995 om 11.50u nam, deze beslissing laattijdig was en het verder verblijf van eiser niet bevolen kon worden; het derhalve noodzakelijk was te weten op welk precies ogenblik de beslissing genomen werd;

en terwijl de griffier met toepassing van artikel 7, § 2, tweede lid ten laatste op 6 december om 11.50u aan de zieke bij gerechtsbrief kennis moest geven van het verzoekschrift; deze niet op straffe van verval voorgeschreven termijn door de vrederechter niet verlengd werd, zodat de termijn onherroepelijk verstrekt op 6 december 1995 om 11.50u; uit het vonnis van de vrederechter blijkt dat van dit verzoekschrift pas kennis gegeven werd op 6 december om 14u; de kennisgeving derhalve laattijdig was;

de appelrechters derhalve door het verder verblijf van eiser te bevelen zonder dat zij konden nagaan of de vrederechter al dan niet binnen de 24 uren de dag en het uur van zijn bezoek aan eiser en van de zitting bepaalde, en hoewel de termijn zoals bepaald bij artikel 7, § 2, tweede lid van voormelde wet niet nageleefd werd, de artikelen 7, § 2 van de Wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, en 2, 51 en 860 van het Gerechtelijk Wetboek schenden;

Wat het eerste en het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat, krachtens artikel 13 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, indien de toestand van de zieke zijn verder verblijf in de instelling na het verstrijken van de observatieperiode vereist, de directeur van de instelling ten minste vijftien dagen voor het verstrijken van de termijn bepaald voor de opnemings ter observatie een omstandig verslag zendt van de geneesheer-diensthooft dat de noodzaak van verder verblijf bevestigt; dat, krachtens datzelfde artikel, de vrederechter hierop binnen vierentwintig uur bij eenzelfde beslissing de dag en het uur van zijn bezoek aan de persoon, wiens opnemings ter observatie wordt gevraagd, en van de zitting moet bepalen en de griffier, binnen dezelfde termijn, aan de zieke en in voorkomend geval aan diens vertegenwoordiger bij gerechtsbrief kennis geeft van het verzoekschrift; dat de vrederechter binnen tien dagen uitspraak moet doen;

Dat uit die bepaling evenals uit de wetgeschiedenis blijkt dat de wetgever de geesteszieke heeft willen beschermen door aan de vrederechter op te leggen binnen de termijn van tien dagen uitspraak te doen maar geen sanctie heeft verbonden aan de overschrijding van de termijn van vier en twintig uur en voor deze termijn de gemeenschappelijke regeling van artikel 860, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek heeft willen behouden;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat het medisch verslag ter griffie werd neergelegd op 5 december 1995 om 11.50 uur; dat hieruit eveneens blijkt dat de vrederechter op 6 december 1995 bij beschikking dag en uur voor het bezoek aan de persoon en voor de zitting bepaalde maar hierbij geen uur aangaf van zijn beslissing en dat de kennisgeving meer dan vierentwintig uur na het neerleggen van het verslag werd gedaan;

Dat de appelrechters die oordelen dat eiser ten onrechte op grond van die feiten de nietigheid van de voor de eerste rechter gevoerde procedure opwerpt, de in de onderdelen aangewezen wetsbepalingen van het interne recht niet schenden;

Overwegende dat de aangevoerde schending van verdragsbepalingen gebonden is aan de vergeefs aangevoerde schending van de internrechtelijke bepalingen;

Dat de onderdelen niet kunnen worden aangenomen;

OM DIE REDENEN,
Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiser in de kosten.